

דף לא.

עין משפט א

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ה

כיצד מנתחין את העולה ז. לא היה שובר את הרגל אלא נוקבו ותולה בו ומפשיט. ואם היה שור מפשיטו בלי תליה. ומפשיט עד שהוא מגיע לחזה. הגיע לחזה חותך את הראש ונותנו לפה. וחותר את הכרעים ונותן לאחר ומשלים את ההפשיט. וקורע את הלב ומוציא את דמו. וחותר את הידים ונותן לאחר. עלה לרגל ימיני חותכו ונותנו למי שזכה בראש ושתי ביצים עמה. ואחר כך קורע את הבהמה עד שיגלו (את) המעים. ונוטל את הפדר ונותנו על הראש מלמעלה על בית השחיטה. ונוטל את הקרבים ונותן לאחר:

עין משפט ב

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ו

הולך ומדיחן במים שנאמר (ויקרא א-יג) 'והקרב והכרעים ירחץ במים'. לא ביין ולא במזג ולא בשאר משקין ה. וכל המימות כשרין. כמה מדיחן. הפרס מדיחין אותה בבית [המדיחין] כל צרכה. הקרבים אין

ז. כסף משנה כיצד מנתחין את העולה לא היה שובר את הרגל וכו'. במסכת תמיד פ' ד'. ומ"ש ואם היה שור מפשיטו בלי תליה. ומ"ש ומפשיט עד שהוא מגיע לחזה וכו' עד הולך ומדיחן. שם. ודע שיש בספרי רבינו חסרון הניכר שאצל מה שכתב וחותר את הידים ונותן לאחר צריך לכתוב וחותר רגל הימנית ונותנה למי שזכה בראש ושתי ביצים עמה:

ה. כסף משנה ומ"ש לא ביין ולא במזוג ולא בשאר משקין. בפ"ב דזבחים (דף כ"ב) במים ולא ביין במים ולא במזוג. ומ"ש וכל המימות כשרים. שם במים לרבות שאר מים ופירש"י שאר מים ואפילו מכונסים: כמה מדיחין הכרס מדיחין אותה בבית המדיחין כל צרכה וכו' עד ונותנו ביד אחר. בפ"ד דתמיד (דף ל"א) ובפ"ב דיומא (דף כ"ה) מייתי לה מקרא

פּוֹחֲתִין מְשַׁלֵּשׁ פְּעָמִים. וּמְדִיחִין אוֹתָן עַל שְׁלֻחָנוֹת שֶׁל
שֵׁשׁ שְׁבִין הָעֲמוּדִים:

עין משפט ג הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ז

נָטַל אֶת הַסִּפִּין וּמְפָרִישׁ אֶת הָרֶאָה מִן הַכֶּבֶד וְאַצְבַּע
הַכֶּבֶד מִן הַכֶּבֶד וְאִינוּ מִזִּז הַכֶּבֶד מִמְּקוֹמוֹ. וְנוֹקֵב אֶת
הַחֲזָה וְנוֹתְנוֹ לְאַחַר. וְעוֹלָה לְדַפֵּן הַיְמָנִית וְחוֹתֵךְ וְיֹרֵד
עַד הַשְּׂדֵרָה וְלֹא יִגַע בַּשְּׂדֵרָה. עַד שֶׁהוּא מִגִּיעַ לְשִׁתִּי
צְלָעוֹת רְכוֹת חוֹתְכָה וְנוֹתְנָה לְאַחַר וְהַכֶּבֶד תְּלוּיָה בָּהּ:

עין משפט ד הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ח

בָּא לוֹ לַגֵּרָה מְנִיחַ בָּהּ שְׁתֵּי צְלָעוֹת מִכָּאן וְשְׁתֵּי צְלָעוֹת
מִכָּאן. חוֹתְכָה וְנוֹתְנָה לְאַחַר וְהִקְנָה וְהִלֵּב וְהִרְאָה תְּלוּיִין
בָּהּ. בָּא לוֹ לְדַפֵּן הַשְּׂמְאֵלִית וּמְנִיחַ בָּהּ שְׁתֵּי צְלָעוֹת רְכוֹת
מִלְּמַעְלָה וְשְׁתֵּי צְלָעוֹת רְכוֹת מִלְּמַטָּה וְכֵן הִיָּה מְנִיחַ
בְּחִבְרָתָהּ. נִמְצָא מְנִיחַ בְּשְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת אַרְבַּע צְלָעוֹת בְּזוֹ
וְאַרְבַּע צְלָעוֹת בְּזוֹ. חוֹתְכָה וְנוֹתְנָה לְאַחַר וְהַשְּׂדֵרָה עִמָּה
וְהַטָּחוֹל תְּלוּיָה בָּהּ:

ואע"פ ששנו שם שאדם אחר היה נוטל החביתין לא מנאו רבינו מפני שחביתין הללו חביתי
כ"ג הן ואינם תלויים בקרבן:

ט. כסף משנה ומ"ש נוקב את החזה. הטעם ששנינו נוקב מפני שהחזה כאהל על הדפנות
וכשנוטלו משם נשאר המקום כחלון כי הוא קצר ונשאר מקומו כנקב. ויש בספרי רבינו
ט"ס שכתב ונוקב את הריאה וצריך למחוק תיבת הריאה ולכתוב במקומה החזה גם בג'
מקומות כתוב שזרה במקום שדרה: ומ"ש עד השדרה. פירוש אצל השדרה כי השדרה היא
מניח עד דופן השמאלי. פירוש גרה הוא הצואר על שם כי שם הוא מעלה גרה. ופירוש
עוקץ הוא זנב:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ט

בָּא לוֹ לְעֶקֶץ חוֹתְכוֹ וְנוֹתְנוֹ לְאַחַר. וְהֶאֱלִיָּהּ וְאַצְבַּע הַכֶּבֶד
 וְשֵׁתִי כְּלִיּוֹת עֲמָה. נוֹטֵל אֶת הַרְגֵּל הַשְּׂמֵאלִית וְנוֹתְנָהּ
 לְאַחַר. וְכִסְדָּר זֶה מִפְּשִׁיטִין וּמִנְתַּחֲחִין עוֹלֹת בְּהֶמָּה. וְאֵלוֹ
 הֵן הַנְּתַחֲחִין הָאֲמורִין בַּתּוֹרָה (ויקרא א-ו) וְנִתַּח אֹתָהּ
 לְנִתְחִיָּה׃

דף לא:

עין משפט א

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"א

הָרֵאשׁוֹן בְּרֵאשׁ וּבְרֵגֶל׃ הָרֵאשׁ בְּיָמֵינוּ וְחֹטְמוֹ כְּלַפֵּי
 זְרוּעוֹ. וְקֶרְנָיו בֵּין אֲצָבְעוֹתָיו. וּבֵית שְׁחִיטָה לְמַעְלָה
 וְהַפֶּדֶר עָלֶיהָ וְהַרְגֵּל שֶׁל יָמִין בְּשְׂמֵאלוֹ וּבֵית עוֹרָה לְחוּץ׃

עין משפט ב

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ב

הַשְּׁנַי בְּשֵׁתִי הַיָּדַיִם שֶׁל יָמִין בְּיָמֵינוּ וְשֶׁל שְׂמֵאל בְּשְׂמֵאלוֹ
 וּבֵית עוֹרָן לְחוּץ׃

עין משפט ג

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ג

הַשְּׁלִישִׁי בְּעֶקֶץ וּבְרֵגֶל. הָעֶקֶץ בְּיָמֵינוּ וְהֶאֱלִיָּהּ מִדְּלֶדֶלֶת
 בֵּין אֲצָבְעוֹתָיו וְאַצְבַּע הַכֶּבֶד וְשֵׁתִי הַכְּלִיּוֹת עִמוֹ וְהַרְגֵּל
 שֶׁל שְׂמֵאלוֹ בְּשְׂמֵאלוֹ וּבֵית עוֹרָן לְחוּץ׃

י. כסף משנה ומ"ש שמולך הרגל עם הראש. נתבאר טעמו בפ' שני דיומא (דף כ"ה כ"ו):

עין משפט ד

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו הי"ד

הַרְבִּיעִי בַּחֲזָה וּבַגְּרָה. הַחֲזָה בִּימִינוֹ וְהַגְּרָה בְּשִׂמְאֵלוֹ
וְצִלְעוֹתֶיהָ בֵּין אֶצְבָּעוֹתָיו:

עין משפט ה

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו הט"ו

הַחֲמִישִׁי בְּשֵׁתֵי דְפָנוֹת שֶׁל יָמִין בִּימִינוֹ וְשֶׁל שִׂמְאֵל
בְּשִׂמְאֵלוֹ וּבֵית עוֹרָן לְחוּץ:

עין משפט ו

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו הט"ז

הַשְּׁשִׁי בַּקָּרְבִּים נְתוּנִין בְּבִזָּךְ וּכְרָעִים עַל גְּבִיהֶן מְלֻמְעָלָה.
אִם הִיָּתָה הָעוֹלָה כֶּכֶּשׁ אוֹ עֵז. אָבֵל אִם הִיָּתָה
אֵיל־מֹלִיכִין הַקָּרְבִּים שְׁנַיִם. וְכֵן הַסֵּלֶת שֶׁל נִסְכֵיהָ בְּיַד
אֶחָד וְהֵינן בְּיַד אֲחֵר. וְאִם הָיָה אֵיל הַסֵּלֶת בְּשְׁנַיִם וְהֵינן
בְּשְׁנַיִם:

עין משפט ז

הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ד

כְּשֶׁמִּנְתַּח אֵיבְרֵי הָעוֹלָה לְמֹלִיכִין אֶת כָּל הַנְּתָחִים לְכֶכֶּשׁ

כ. כסף משנה ומ"ש אבל אם היה איל מוליכים הקרבים שנים והסלת בשנים. משנה בפרק שני דיומא (דף כ"ו):

ל. כסף משנה כשמנתח איברי העולה וכו'. בפ"ב דיומא (דף כ"ה) תנן הפייס השני מי שוחט וכו' מי מעלה איברים לכבש ובפ"ד דתמיד (דף ל"א): תנן גבי איברי התמיד הלכו ונתנום מחצי הכבש ולמטה במערבו ומלחום ובפ' הקומץ רבה (דף כ"א): תניא שאחד מג' מקומות שהמלח נתון היה על גבי הכבש ששם מולחים האיברים. ומ"ש ואחר כך מעלים כל האיברים לראש המזבח. בפ"ב דיומא (דף כ"ו) תנן הפייס הרביעי מי מעלה איברים מן הכבש למזבח ובפ"ה דתמיד תנן אמר להם בואו והפיסו מי מעלה אברים מן הכבש למזבח. ומ"ש ומסיר גיד הנשה בראש המזבח ומשליכו ע"ג הדשן שבאמצע המזבח. מימרא בר"פ גיד הנשה (דף צ'): ומ"ש וזורק כל האיברים על האש וכו'. כן משמע בסוף מסכת תמיד ובפרק טבול יום (דף ק"ד) אמרו מה דם בזריקה אף בשר בזריקה. ומ"ש ואחר שזרקן חוזר ועורך אותם על האש וכו'. בסיפרא פ"ד. ומ"ש ואיברים שצלאן ואחר כך העלן למזבח אין בהם משום ריח ניחוח. מימרא בפרק הקומץ רבה (דף כ"א):

וּמִוֹלְחִין אוֹתָם שָׁם. וְאַחַר כֶּן מַעֲלִין כָּל הָאִיבָרִים לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. וּמִסִּיר גִּיד הַנֶּשֶׁה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ וּמְשַׁלְּיכוֹ עַל גְּבִי הַדָּשָׁן שֶׁבְּאֲמֵצֵעַ הַמִּזְבֵּחַ. וְזוֹרֵק כָּל הָאִיבָרִים עַל הָאֵשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יב-כז) 'הַבָּשָׂר וְהַדָּם'. כָּשֶׁם שֶׁהָדָם בְּזָרִיקָה כֶּן כָּל הַבָּשָׂר בְּזָרִיקָה. וְאַחַר שֶׁזוֹרֵקֵן חוּזֵר וְעוֹרֵף אוֹתָן עַל הָאֵשׁ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא א-יב) 'וְעָרַף הַכֹּהֵן אֹתָם'. וְאִיבָרִים שֶׁצִּלְאָן וְאַחַר כֶּן הָעֵלָן לַמִּזְבֵּחַ אֵין בָּהֶם מִשׁוּם רִיחַ נִיחֹחַ:

עין משפט זו

הרמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ו ה"ד

וְאַחַר שֶׁמַּעֲלִין הָאִיבָרִים לְכַבֵּשׁ מִתְּכַנְסִין כֶּלֶן לְלִשְׁכַת הַגְּזִית. וְהַמְּנָה אוֹמֵר לָהֶם בְּרָכוּ בְּרָכָה אַחַת. וְהֵן פּוֹתְחִין וְקוֹרִין אֶהְבֵּת עוֹלָם וְעִשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת וְשָׁמַע וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ וַיֹּאמֶר וְאָמַת וַיִּצִיב וְרָצָה וְשִׁים שָׁלוֹם. וּבִשְׁבֹת מוֹסִיפִין בְּרָכָה אַחַת וְהִיא שֶׁיֹּאמְרוּ אֲנִשֵּׁי מִשְׁמֵר הַיּוֹצֵא לְאֲנִשֵּׁי מִשְׁמֵר הַנִּכְנָס. מִי שֶׁשָּׁכַן אֶת שְׁמוֹ בְּבֵית הַזֶּה

מ. כסף משנה ואחר שמעלים האיברים לכבש מתכנסין כולם ללשכת הגזית. בפרק ד' דתמיד (דף ל"א:). ומ"ש והממונה אומר להם ברכו ברכה אחת וכו' עד מוסיפין ברכה אחת בפ"ה דתמיד (דף ל"ב:). ומה שכתב והיא שיאמרו אנשי משמר היוצא לאנשי משמר הנכנס מי ששיכן את שמו בבית הזה וכו'. בסוף פרק קמא דברכות (דף י"ב). ומ"ש ואח"כ מפיסין פייס שלישי ורביעי וכו'. בפ"ה דתמיד. וכתב רבינו שים שלום במקום ברכת כהנים האמור במשנה שם משום שלא היה שם ברכת כהנים עד לאחר הקטרה כדאיתא שם במשנה וכתבו רבינו בסמוך. וקרי לשים שלום ברכת כהנים מפני שסמוך לה מברכים ברכת כהנים והתוס' כתבו דברכת כהנים ממש קאמר שקורין אותה עכשיו בלא נשיאות כפים. ומ"ש ונכנס ומקטיר ואח"כ נכנס זה שזכה בדישון ומטיב שתי הנרות. אע"ג דבפ"ו דתמיד שנוי הטבת שתי נרות קודם לקטרת כבר נתבאר בפרק זה דלא קי"ל הכי אלא כרבנן דאמרי בקטרת היה מפסיק בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות. ומ"ש ויוצא זה שהקטיר עם מדשן המנורה ועומד על מעלות האולם הוא ואחיו הכהנים. בפ"ז דתמיד שנינו באו ועמדו על מעלות האולם:

יִשְׁכִּין בֵּינֵיכֶם אֶהְבֶּה אַחֲוֵה שְׁלוֹם וְרַעוּת. וְאַחַר כֵּן
מִפִּיסִין פִּיס שְׁלִישִׁי וְרִבְעִי וְזוֹכֶה בְּקִטְרֵת מִי שְׁזָכָה
וְנִכְנָס וּמִקְטִיר. וְאַחַר כֵּן נִכְנָס זֶה שְׁזָכָה בְּדָשׁוֹן הַמְּנוֹרָה
וּמְטִיב שְׁתֵּי הַנְּרוֹת וְיוֹצֵא זֶה שֶׁהַקְטִיר עִם מְדֻשֵׁן הַמְּנוֹרָה.
וְעוֹמֵד עַל מַעְלוֹת הָאוֹלָם הוּא וְאַחֲיו הַכֹּהֲנִים:

עין משפט ט

הרמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"א ה"י

כְּמַעֲשֵׂה תָמִיד שֶׁל שַׁחַר כֵּן מַעֲשֵׂה תָמִיד שֶׁל בַּיַּן
הָעֲרִבִים. וְהַכֹּל כְּמַעֲשֵׂה הָעוֹלָה שֶׁכְּתָבְנוּ בְּמַעֲשֵׂה
הַקְּרִבָּנוֹת. וְלֹא הָיוּ כּוֹפְתִין אֶת הַטְּלָה שְׁלֵא יַחְקוּ אֶת
הַמִּינִין אֲלֵא אוֹחֲזִין יָדוֹ וְרֹגְלוֹ בִּידֵיהֶן. וְכֵן הִיָּתָה
עֲקֻדָתוֹ רֹאשׁוֹ לְדָרוֹם וּפְנָיו לַמַּעְרָב:

עין משפט י

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ה ה"ד

מְקוֹם הַשְּׁלֻחָנוֹת שְׁמוֹנָה אַמּוֹת וְבוֹ שְׁלֻחָנוֹת שֶׁל שֵׁשׁ
שְׁמֹנִיחִין עֲלֵיהֶן הַנְּתָחִים וּמְדִיחִין אֶת הַבָּשָׂר לְבִשְׁלוֹ.

ג. כסף משנה והכל כמעשה העולה שכתבנו במעשה הקרבנות. בפרק ו' ופרק ט': ולא היו כופתין את הטלה וכו'. ריש פ' ד' דתמיד לא היו כופתין את הטלה אלא מעקדין אותו ובגמ' (דף ל"א:): תנא יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם. לא היו כופתין את הטלה מאי טעמא רב הונא ורב חסדא חד אמר משום בזיון קדשים וחד אמר משום דמהלך בחוקי המינין מאי בינייהו איכא בינייהו דכפתיה בשיראי אי נמי בהוצא דדהבא: ועל מה שכתב שלא יחקו את המינין: כתב הראב"ד א"א אני שמעתי שמא יצטער בכפייתו ויפרסם עד שיטיל מום באחד מאבריו ובגמרא מצאנו דפליגי רב הונא ורב חסדא חד אמר משום בזיון קדשים וחד אמר משום חקי המינין ואפשר שהטעם הראשון הוא בזיון קדשים אבל חקי המינין לא ידעתי מהו עכ"ל. ודע שפירש המפרש לא היו כופתין את הטלה בשעת שחיטה ד' רגלים יחד וכו' אלא מעקדים אותו [יד ורגל] כעקידת יצחק בן אברהם ובגמרא פירש מפני שהוא מהלך בחוקי המינין כשמקריבין זבח לע"ז הם כופתין אותו כך ד' רגלים יחד. דכפתיה בשיראי וכו' משום חקי המינין איכא עכ"ל. ופסק רבינו כמאן דאמר משום דמהלך בחוקי המינין שהוא טעם יותר כולל ולחומרא. ומה שכתב וכך היתה עקידתו וכו' עד שיהיו נשחטין כנגד השמש. פרק ד' דתמיד (שם):

וְשִׁמוֹנָה שְׁלַחֲנוֹת הָיוּ. וּבְצֹד מְקוֹם הַשְּׁלַחֲנוֹת מְקוֹם
הַטְּבָעוֹת כִּי אָמְרָה. וְשֵׁם שׁוֹחֲטִין אֶת הַקֹּדְשִׁים:

עין משפט כ

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ב הט"ו

וְשְׁנֵי שְׁלַחֲנוֹת הָיוּ בְּמַעֲרַב הַכֶּכֶשׁ אֶחָד שֶׁל שֵׁשׁ שְׁנוֹתַיִן
עָלְיוֹ אֶת הָאֵיבָרִים וְאֶחָד שֶׁל כֶּסֶף שְׁנוֹתַיִן עָלְיוֹ כְּלֵי
הַשָּׂרֵת:

עין משפט ל

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ג הט"ז

וְשְׁנֵי שְׁלַחֲנוֹת הָיוּ בְּאוֹלָם מִבְּפָנִים עַל פֶּתַח הַבַּיִת. אֶחָד
שֶׁל שֵׁשׁ נוֹתַיִן עָלְיוֹ לָחֶם הַפָּנִים בְּכַנִּיסָתוֹ. וְאֶחָד שֶׁל
זָהָב נוֹתַיִן עָלְיוֹ לָחֶם בִּיצִיאָתוֹ. שֶׁמַּעֲלִין בְּקֹדֶשׁ וְלֹא
מוֹרִידִין:

עין משפט מ

הרמב"ם הל' בית הבחירה פ"ג הי"ב

הַשְּׁלַחֲן הָיָה אֲרָכּוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר טַפַּח וְרַחְבּוֹ שֵׁשָׁה
טַפָּחִים.^ט וְהָיָה מְנַח אֲרָכּוֹ לְאֶרֶץ הַבַּיִת וְרַחְבּוֹ לְרַחֵב

ט. כסף משנה ושני שלחנות היו במערב הכבש אחד של שיש וכו'. בפרק ששי דשקלים
(משנה ד')

ע. כסף משנה ושני שלחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית וכו'. גם זה שם במשנה (דף
צ"ט):

פ. כסף משנה השלחן היה ארכו י"ב טפח ורחבו ששה. בפרק שתי הלחם (דף צ"ו) תנן
השלחן ארכו עשרה ורחבו חמשה וכו' דברי ר' יהודה ר' מאיר אומר השלחן אורכו
י"ב ורחבו ששה ופירש"י ארכו י' ורחבו ה' כדכתיב אמתים ארכו ואמה רחבו ור' יהודה
לטעמיה דאמר אמת כלים באמה בת חמשה וכו' ורבי מאיר לטעמיה דאמר כל האמות היו
בינוניות וצריך טעם למה פסק כר' מאיר ואפשר שטעמו מפני ששנינו שם במשנה דאבא
שאול ס"ל כוותיה. ומ"ש והיה מונח ארכו לאורך הבית וכו' וכן שאר כל הכלים ארכן לארכו
של בית. משנה שם: ומ"ש חוץ מן הארון שהיה ארכו לרוחב הבית. שם (דף צ"ח) תנו רבנן
כל הכלים שבמקדש ארכן לארכו של בית חוץ מארון שארכו לרחבו של בית וכו' מדבדיו

הַבֵּית. וְכֵן שָׁאֵר כָּל הַפְּלִים שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ אָרְכָן לְאָרְכוֹ שֶׁל בֵּית וְרַחֲבָן לְרַחֲבֵי הַבֵּית חוּץ מִן הָאָרוֹן שֶׁהִיא אָרְכוֹ

כך היו מונחין ובדיו מנ"ל דתניא ויארכו הבדים יכול לא היו נוגעים בפרוכת ת"ל ויראו אי ויראו יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין ת"ל לא יראו החוצה הא כיצד דוחקין וכולטין בפרוכת ודומין כמין שני דדי אשה שנאמר צרור המור דודי לי בין שדי ילין ומנ"ל דבדיו לפותיא דארון הווי יתבי דילמא לארכו דארון הווי יתבי אמר רב יהודה תרי גברי באמתא ופלגא לא מסתגי להו ומנ"ל דבארבעה הווי דרו להו דכתיב ונסעו הקהתים תרי נושאי המקדש נמי תרי. ופירש"י כל הכלים כגון שלחנות ארכן לארכו של בית ממזרח למערב וכו'. [ובדיון] מנ"ל דכך היו בדיו מונחים ממזרח למערב וכו'. פרכת היתה פרוסה בפתח בית קדשי הקדשים וכו'. כמין שני דדי אשה אלמא בדים ממזרח למערב קיימי ראשן אחד למערב וראשן אחד למזרח בתוך הפתח וש"מ רחבו של ארון ממזרח למערב שהיה ארכו של בית. תרי גברי באמתא ופלגא אי הווי בדים לארכו לא היה בין בד לבד אלא שתי אמות ומחצה עכ"ל: ומ"ש וכן נרות המנורה היו כנגד רוחב הבית בין הצפון ובין הדרום. בפרק שתי הלחם (דף צ"ח:) אמרינן דרבי סבר דמנורה מזרח ומערב ור' אלעזר בר' שמעון סבר צפון ודרום ואמרינן דטעמא דרבי משום דכתיב בנר מערבי יערוך אותו לפני ה' מכלל דכולהו לאו לפני ה' ואי ס"ד צפון ודרום כולהו נמי לפני ה' נינהו ור' אלעזר בר' שמעון וכו' הא כתיב יערוך אותו דמצדד להו אצדודי דתניא אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מלמד שהיו מצדדין פניהם כלפי צד אמצעי. ופירש"י מזרח ומערב הג' קנים במזרח והשלשה במערב. מדכתיב בנר מערבי לפני ה' דכתיב יערוך אותו וכו' לפני ה' דמשמע אותו לפני ה' ואין אחר לפני ה' אלמא חד הוא דהוי כלפי מערב לצד בית קדשי הקדשים אלמא מזרח ומערב היו מונחים והחיצון של צד מערב קרי ליה נר מערבי דאי בצפון אשתכח דכולהו פי הפתילות שוות למערב וכו'. והכתיב אותו דמשמע א' לפני ה' ותו לא. מצדד להו אצדודי לעולם צפון ודרום מנחי ואפ"ה ליכא אלא חד כלפי מערב והיינו אמצעי שפי הפתילה כלפי מערב ושאר הפתילות מצודדות פיהן כלפי האמצעי שג' של צד צפון מצודדות כלפי דרום ושלשה של צד דרום מצודדות כלפי צפון. אל מול פני המנורה אמצעי עומד על גופה של מנורה והשאר על הקנים ומשמע קרא אותן שעל הקנים מצודדות כלפי אותם של מערב. ובר"פ במה מדליקין (דף כ"ב: ד"ה נר מערבי) כתב רש"י למ"ד מזרח ומערב היו מונחים סדר הקנים קרי מערבי נר שני שבצד החיצון שהוא במזרח ולמ"ד צפון ודרום [היו] מונחים האמצעי קרי מערבי על שם שהיה פיו כנגד מערב וכל שאר נרות כלפי האמצעי דכתיב אל מול פני המנורה דהיינו אמצעי יאירו וגו' של צפון היו פונים לדרום ושברום פונים לצפון. נרות לוצ"ש של זהב עכ"ל. ואע"ג דהלכה כרבי מחבירו פסק רבינו כר' אלעזר בר' שמעון משום דקרא דאל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות מסייע ליה, ואין לומר שטעם רבינו משום דהווי עדיף מיניה בתורה כדאיתא בפ' הפועלים שאף ע"פ כן לא יצא מגדר חבירו ותדע שהרי בפ"ח מהלכות כלי המקדש פסק רבי לגבי ר"א בר' שמעון: וכתב הרמב"ד וכן נרות המנורה היו כנגד רוחב הבית בין הצפון והדרום. א"א זה הוא מחלוקת תנאים וכו'. ומשנה זו פ"ג דתמיד ומדקתני נרות מזרחיים משמע ודאי דאתיא כמ"ד מזרח ומערב היו מונחים דאילו למ"ד צפון ודרום לא שייך למיתני מזרחיים ולא מערביים אלא צפוניים או דרומיים ואין מזה השגה על רבינו שהוא סובר שמשנה זו כרבי ולא קי"ל כוותיה וכ"כ רבינו בפירוש המשנה ואין להקשות דסתם מתני' דפרק שתי הלחם אתיא כרבי דקתני כל הכלים שבמקדש ארכן לארכו של בית דההוא כללא לאו דוקא דהא ארון לכ"ע ארכו לרחבו של בית כמו שנתבאר ואדרבה יש להוכיח דאתיא כר"א בר"ש ותנא ושייר ארון ונרות דאי כרבי דלא שייר אלא ארון קשיא מאי שייר דהאי שייר:

לְרֹחַב הַבַּיִת. וְכֵן יֵרֹת הַמְּנוּרָה כְּנֶגֶד רֹחַב הַבַּיִת בֵּין
הַצָּפוֹן וּבֵין הַדָּרוֹם: